

Familie-erf | Familie-hof | Familie-huis

Nieuwe woonvormen voor mantelzorg met meerdere generaties

van
Bergen Kolpa
Architecten

JUURLINK [+] **GELUK**
STEDENBOUW LANDSCHAP
NIO
stedelijk onderzoek

INHOUDSOPGAVE

Onderzoeksvoorstel

Beweegredenen

Inleiding

De opgave

Onderzoeksaanpak en interdisciplinaire aanpak

Onderzoeksfase 1

Onderzoeksfase 2

Team van de betrokkenen

Communicatie

Nabuurschap Hoogvliet, Co-Housing
Van Bergen Kolpa Architecten

Onderzoeksvoorstel | Beweegredenen

De huidige gezondheidszorg bevindt zich in een crisis situatie. Achter de alsmaar toenemende kosten hangt een zorgsysteem waarin de commerciële waarden (doelmanigheid, efficiëntie, geld) haaks staan op de individuele waarden van de mens (aandacht, vertrouwen, kwaliteit). In essentie is de relatie tussen zorgverlener en zorgvrager, die gebaseerd zou moeten zijn op vertrouwen, intimiteit, passie, aandacht en bezieling, verworden tot de relatie tussen leverancier en cliënt die gekenmerkt wordt door doelmanigheid, efficiëntie, budgettering en bovenal kostenbeheersing.

Binnen het Transitieprogramma Langdurige Zorg *1 zijn daarom een 15-tal koplopers (Friskijkers en Dwarsdenkers) uit de zorg aan de gang gegaan een inspirerende lange termijnvisie te formuleren met achterliggende streefbeelden en transitiepaden. Deze visie die hebben geleid tot streefbeelden bestaat uit drie pijlers: mensgericht, economisch houdbaar en maatschappelijk ingebied.

Het streefbeeld voor organisaties gaat over pro-actieve zorgorganisaties die zelf- en samenredzaamheid stimuleren.

Het streefbeeld voor mensen gaat over zelfzorg en samenredzaamheid. Zorgen voor onszelf, voor anderen en voor onze omgeving is een tweede natuur geworden. Hierdoor ontstaat een fysiek, psychisch, sociaal en mentaal meer gezonde en weerbare bevolking. Er bestaat een grote rijkdom aan sociale verbanden, die uiteenlopende vormen van zorg aan elkaar verlenen. Nieuwe zorggemeenschappen ontstaan in buurten en wijken, maar ook virtueel. Mantelzorgers, bekenden en buren helpen elkaar op diverse gebieden.

De door de koplopers in de zorg geschatte streefbeelden hebben ook hun weerslag op de fysieke woonomgeving. Onze huidige op ons zelf gerichte levensstijl komt letterlijk terug in nauwkeurig gemaatvoerde woonproducten zoals het rijtjeshuis in een woonstraat met de auto voor de deur: het werkt totdat je overweegt om je moeder in huis te nemen...

Wij denken dat het tijd is om vanuit dit perspectief aan andere stedenbouwkundige + architectonische concepten te gaan werken die zowel kunnen werken in het centrum van de stad als in het landelijk gebied. Een grote inspiratiebron zijn de talrijke kleinschalige initiatieven die op dit moment in Duitsland onder de noemer 'Gemeinsam Wohnen' en in België onder de noemer 'co-housing' plaatsvinden. De in Nederland gangbare term Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) heeft duidelijk behoefte aan wat meer gevoel voor zelfzorg en samenredzaamheid.

*1 Bron; Drift, Erasmus Universiteit, Mensenzorg, een transitiebeweging

Langdurig zorg nodig? Heeft u kinderen in de buurt?

Analyse Hervorming AWBZ

Donderdag was een historische dag: vanaf 2015 moet u zelf uw langdurige zorg regelen. Wellicht slim om alvast de banden met de buren aan te halen.

Daar zit je dan, toch alweer, volge week gestruikeld op de trap en in de lift, om niet te spreken van de kroekels. Wie komt je wassen? Wie doet de boodschappen? Daar zijn toch instanties voor?

Maar zo makkelijk gaat dat dus niet meer in 2015. En dat komt iemand van het 'sociale willesteam' langs. Een verpleegkundige misschien. Dan komen de vragen: hukt dat echt niet meer; die boodschappen? Wonen uw kinderen in de buurt? Kunnen de buren wat betekennen?

En dan is er nog een ander feit:

is hoeveel is uw pensioen? Misschien staat er op uw bankrekening? En zijn er kinderen die wat kunnen missen?

Het is voorwaar een revolutie die zich gaat voltrekken in het stelsel van de langdurige zorg. Ferder deze maand reed premier Rutte het land op om op optimistische toon van het belang van een taakbijdrage voor de gezondheid naar elkaar om te kijken.

Het is een principiële omkering van de grondbeginselen van de langdurige zorg, geregeld in de volksverzekerings AWBZ. Hulpbehoevende oude-

ren, zieken en gehandicapten moeten niet meer in eerste instantie naar de overheid kijken, maar hun zorg voorstaan zo veel mogelijk zelf gaan organiseren met behulp van hun sociale netwerk.

'Dit kan niet los worden gezien van de vraag hoe wij in Nederland willen samenleven,' aldus staatssecretaris van Volksgezondheid Martin Van Rijn vandaag in de *Volksskrant*. Hij wil niet tegenover de steeds meer gehandicapten en ouderen blijven zeggen dat de toegang tot de zorg moet worden beperkt.

De noodzaak tot ingrijpen dringt aan om de zorg te ingevoeren als een weg die de hulp voor de oudere gehandicapten en krankzinnigen regelt, is de AWBZ uitgegroeid tot een volksverzekering voor veel meer dan zorg alleen: van woonlasten tot geoorapparaten, van spelletjesmiden tot wc-papier. We worden steeds ouder en steeds meer mensen hebben een kwetsbare levensomstandigheid. De collectieve rekening daarvoor bedraagt inmiddels 27 miljard euro per jaar. Zo is de AWBZ geworden wat de arbeidsongeschiktheidsverzekering WAO twintig jaar geleden was: een nauwe-

lijks te temmen beest dat de staatsruif leeg eet en daarbij zo guitzig is dat er steeds minder overblijft voor anderen zaken als onderwijs, defensie of sociale zaken.

De totale uitgaven stijgen met 4,3 procent per jaar - een explosie die niet kan worden bijgeholpen door de economische groei. Gebeurt er niets,

dan gaat in 2040 eenderde van het nationaal inkomen op aan zorgkosten. Nu is dat 1,4%.

Hierbij dan wel een terug naar een 'romp-AWBZ van 12 miljard euro per jaar, voor de (zeer) zware zorg voor ouderen en gehandicapten. De toegangsdrempel wordt fors verhoogd. Wonen nu er nog 350 duizend ouderen en gehandicapten in zo'n instelling, over een jaar zijn dat er minder dan 200 duizend. Terwijl wie er nu woont, blijft. Niemand wordt op straat gezet.'

De rest van de AWBZ gaat voor een klein deel naar de ziektekostenverzekering. Het overgrote deel gaat over aan de gemeente. Deze zorg gaat onder de naam 'zorg voor uw ouder' (ondersteuning) vallen. Van Rijn gaat deze wet herschrijven. Ouderen gaan merken dat hen wordt verwacht dat ze veel langer blijven thuiswonend. Huishoudelijke hulp komt straks so-

wieso voor eigen rekening, al wordt hier wel een uitzondering gemaakt voor de lage inkomens.

Met de AWBZ-hervorming zet het land een belangrijk stootje in de richting van de voorbereiding van de dode pijler

van het regerakkoord (na de woningmarkt en de arbeidsmarkt) in de steigers. Van Rijn heeft er de afgelopen maanden intensief over gepraat met patiëntenorganisaties, zorginstellingen, gezinnen, werkgevers en de Tweede Kamer, op zoek naar maatschappelijk draagvlak en een meerderheid in de Eerste Kamer. Dat leidde tot aanpassingen en 'verzachtingen', maar nog allerminder tot de verzekering van goede politieke steun. De voorbereiding van Rijn moet voor meter proberen te verspreiden. Het gaat hem in om de hoofdlijnen, voordat het gekraakt over details losbarst.

Gis Herdersché
Raoul du Pré

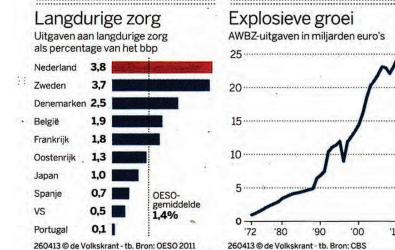

Martin Van Rijn, staatssecretaris van Volksgezondheid

6 DE VOLKSKRANT
VRIJDAG 26 APRIL 2013

Ten eerste Hervorming AWBZ

Een consultant van de gemeente die bij u thuis over uw zorg komt praten. Uw spaargeld dat u mogelijk moet gaan gebruiken om hulp in te kopen. Staatssecretaris Van Rijn wil de AWBZ drastisch veranderen.

Dag ambtenaar, u komt voor mijn zorg

'Heeft u geld om uw ouders bij te staan?'

Interview
Martin van Rijn,
staatssecretaris

Hij wil een revolutie in de langdurige zorg ontketten. Want anders, zegt Van Rijn, zijn de zwaksten de klos. 'Kan ik wat voor je

mensen die ontdekken: hé, dat is mijn buurvrouw, die wat vraagt. Dat is gek, dat we dat zijn kwijtgeraakt.'

Mensen die een drukke baan en kinderen hebben en ver van hun ouders wonen, hoe moet dat?

'Dan is mijn vraag: heeft u geld om zorg voor hen te regelen?' We zijn eraan gewend geraakt dat de overheid dat reguleert.'

'Zoals er per gemeente heel verschillende mensen wonen, met verschillende inkomen en verschillende behoeften, daarvoor is een systematiek die daarbij past.'

Als ik zorg van de gemeente wil, dan moet ik dat zelf doen en houden op tafel leggen?

'De gemeente kan ervoor kiezen een bijdrage te vragen. In dat geval wordt daar het inkomen gekeken.'

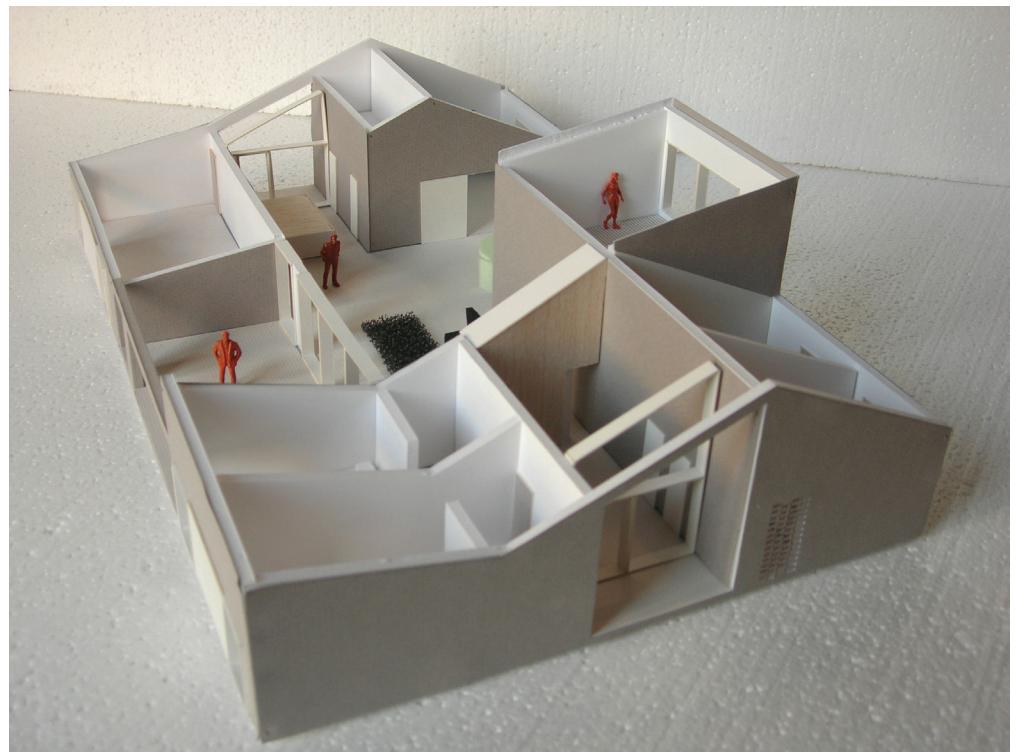
Onderzoeksvoorstel | Inleiding

In een recentelijke ontmoeting met een Aziatische Expat in Nederland vertelde de man over zijn verbazingen over zijn gastland. ‘Als ik overdag aan het werk ben is het heel gezellig met de Nederlanders en zijn ze gastvrij, maar ‘s avonds zijn ze verdwenen en ook in het weekend zie je ze niet. Als ik dan aan mensen vraag hoe ze wonen valt op dat niemand met zijn familie woont. Maar waar is hun familie? Waar zijn hun ouders? Waar is hun zorgzaamheid?’.

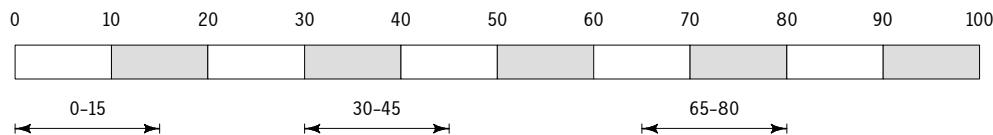
Bijna overal in de wereld zorgen volwassen kinderen voor hun ouder wordende ouders en zorgen ouderen voor de kinderen van hun kinderen. Dit is een mooie balans tussen familieleven en zelfstandigheid. Maar waarom is dat niet in Nederland? Waarom leven ouderen in zorginstellingen en gaan kinderen naar de kinderopvang?

In Nederland wonen gezinnen in de rijtjeshuizen en ouderen in appartementen, bij voorkeur in seniorencrossenplexen. De gezinnen in de buurt van scholen, de ouderen in de buurt van winkels. Door de netwerkmaatschappij wonen jongeren en hun ouders niet zelden ver uit elkaar. Zodra de jongeren kinderen krijgen komen ze voor een keus te staan. Waar gaan je wonen en hoe richt je je leven in. De vraag hoe je woont ten opzichte van je ouders wordt actueel. De vraag hoe je je verhoudt ten opzichte van familiebanden wordt relevant.

Het Familie-Wonen wil de balans herstellen tussen familieleven en zelfstandigheid. Door ouders en kinderen te laten wonen naast hun eigen opa’s en oma’s. Door de groeiende ruimte behoefte van het gezin te laten profiteren van de krimpende ruimtebehoefte van de ouderen. Door sociale verbanden te leggen tussen mensen in nieuwe levensfasen. Door het financiële tekort van het gezin te laten profiteren van de financiële ruimte van de oudere. Door het in balans brengen van wonen, zorg en leven.

Leeftijdsdoelgroep

Schema leeftijden doelgroep
kleinkinderen-kinderen-ouders

Familiehuis in Italië waarin private ruimte zijn gegroepeerd rond een collectieve multifunctionele ruimte.

Onderzoeksvoorstel | Opgave

Ouderenzorg en gezinszorg

Veel veertigers zitten in de situatie dat ze hun ouders ouder zien worden, terwijl ze op grote afstand van elkaar leven. Ze zijn niet in staat lichte zorgtaken uit te voeren, terwijl ze het wel zouden willen. Omgekeerd zouden ouderen graag voor hun kleinkinderen zorgen, maar zien door de afstand praktische bezwaren.

Kinderopvang en het organiseren van taken in en rond het huishouden zijn steeds lastiger te combineren met een baan en zijn door wegvalende overheidssteun steeds duurder geworden. Met in of bij wonende ouders worden de zorgmogelijkheden voor kinderen en de flexibiliteit van het huishouden aanzienlijk vergroot zonder dat hier hoge kosten tegenover staan.

Door het wegnemen van de fysieke afstand kunnen alle familieleden op een natuurlijke manier zorgtaken voor elkaar verrichten. Dit kan ook breder worden getrokken. In een Co-Housing setting kunnen woongroepen zorg aan elkaar verlenen. Het creëren van een ruimtelijke structuur waarin het familiegevoel kan ontstaan is voorwaardelijk om dit op een natuurlijke wijze te laten plaatsvinden. Een schoolvoorbeeld van de participatiemaatschappij.

Familie of vriendenhuis

In het onderzoek zullen we het begrip familie breder trekken dan alleen een bloedband tussen bewoners. Dat kan een familiehuis zijn, maar misschien ook wel een vriendenhuis. Dit onderzoek moet uitwijzen in welke samenlevingsverbanden de kracht van zelforganisatie in de zorg zit.

Netwerk zorg

Het is de verwachting dat individuele voorzieningen van zorginstellingen steeds meer worden geclusterd in centrale zorg voorzieningencentra. Behandelvoorzieningen, dagopvang, keukens en ondersteunende ruimtes worden ten dienste gesteld aan meerdere zorgaanbieders. De bewoners van Familie-Huizen kunnen hiervan gebruik maken en specialistische thuiszorg afnemen. Door de ontkoppeling van wonen en zorg kunnen ze hiervoor van meerdere zorgaanbieders gebruik maken. Maar welke zorg is te verwachten, en wat betekent dit voor de woning?

Gemeenschappen

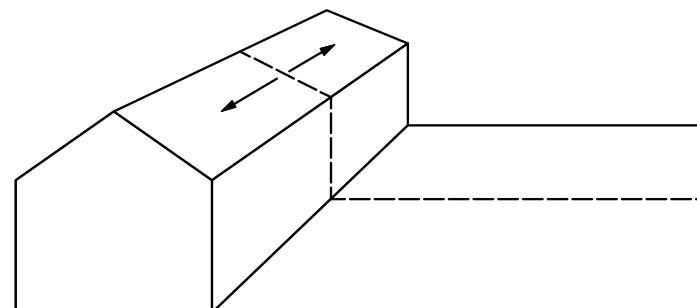
Een Familie-Huis waarin meerdere generaties samenwonen kan zelfstandig bestaan in een urbane, sub-urbane of rurale setting. Het kan een meerwaarde zijn als er meerdere Familie-Huizen bij elkaar staan. Ouderen kunnen elkaar overdag bezoeken, en kinderen kunnen met elkaar spelen. In het buitenland zijn hier mooie voorbeelden van in de vorm van communities of Co-Housing. Maar wat is een geschikte groepsgrootte? En wat is privaat en wat is collectief? Wanneer is er sprake van een gemeenschap waarin een ieder zijn privé-leven kan lijden, maar waarin voldoende ontmoetingskansen zijn geborgen?

Rugzakwoning versus Familie-Huis

Bij de rugzakwoning staat hulpverlening door mantelzorgers centraal. Dit kan zorg zijn aan verstandelijk beperkten, gehandicapten of ouderen. Er wordt uitgegaan van een eendimensionale organisatie van hulpverlening. Het Familie-Wonen vertrekt niet vanuit een zorgvraag, maar vanuit de ambitie om individuele familielevens op basis van gelijkwaardigheid te laten samenvallen, zonder elkaar te verstören. Waarbij de grootouders gescheiden leven van de (klein-) kinderen, maar elkaar informeel ontmoeten en zonodig ondersteunen. Waarbij gemeenschapszin tussen meerdere ouderen gevonden kan worden op een natuurlijke wijze. Het Familie-Wonen gaat veel verder dan een Rugzakwoning.

Groei en krimpwoning door veranderend ruimtegebruik

Waar gezinnen door opgroeiende kinderen steeds meer behoefté hebben aan grotere woningen, hebben grootouders tegengestelde belangen. Het Familie-Huis kan worden gezien als een lang gebouw met twee woningen waarin de woningscheidende wand steeds een stukje kan worden verplaatst. Dat geeft het Familie-Huis flexibiliteit en maakt het toekomstbestendig.

Schema Familiehuis

Hoe kan onze huisvesting zich aanpassen aan veranderende woonbehoefte van gezinnen en ouderen?

Onderzoeksvoorstel | Opgave

Positie internationaal

In veel buitenlanden is de ouderenzorg in handen van de kinderen. Dat is zeker het geval in de niet-Europese landen, maar ook binnen Europa heeft Nederland een uitzonderingspositie. In Frankrijk betalen ouderen hun eigen zorgbehoefte en als ze dat niet meer kunnen komen de kosten voor rekening van hun kinderen. Een vergelijkbare regeling bestaat in Duitsland. In die landen is het gebruikelijk om voor de ouders een ruimte op het erf bij te bouwen en zo de zorg te kunnen leveren die een oudere nodig heeft. Nu leeft 50% van de mensen in steden, in 2050 70%. Hoe kunnen we deze zorgvraag faciliteren?

Zorgfinanciering ontwikkelingen NL

De kosten voor de ouderenzorg werd tot dit jaar betaald uit de AWBZ en de WMO. Sinds dit jaar bestaat de verplichting aan meer vermogende ouderen om bij te dragen aan de zorgkosten. Om de kosten voor de zorg betaalbaar te houden is het de verwachting dat het deel dat ouderen zelf moeten bijdragen zal toenemen. Het spreekwoordelijke 'je eigen huis opeten' zoals dat tot in de jaren negentig gold komt weer in zicht. Daarmee zien de kinderen hun erfdeel opgaan aan zorgkosten.

Financiële voordelen

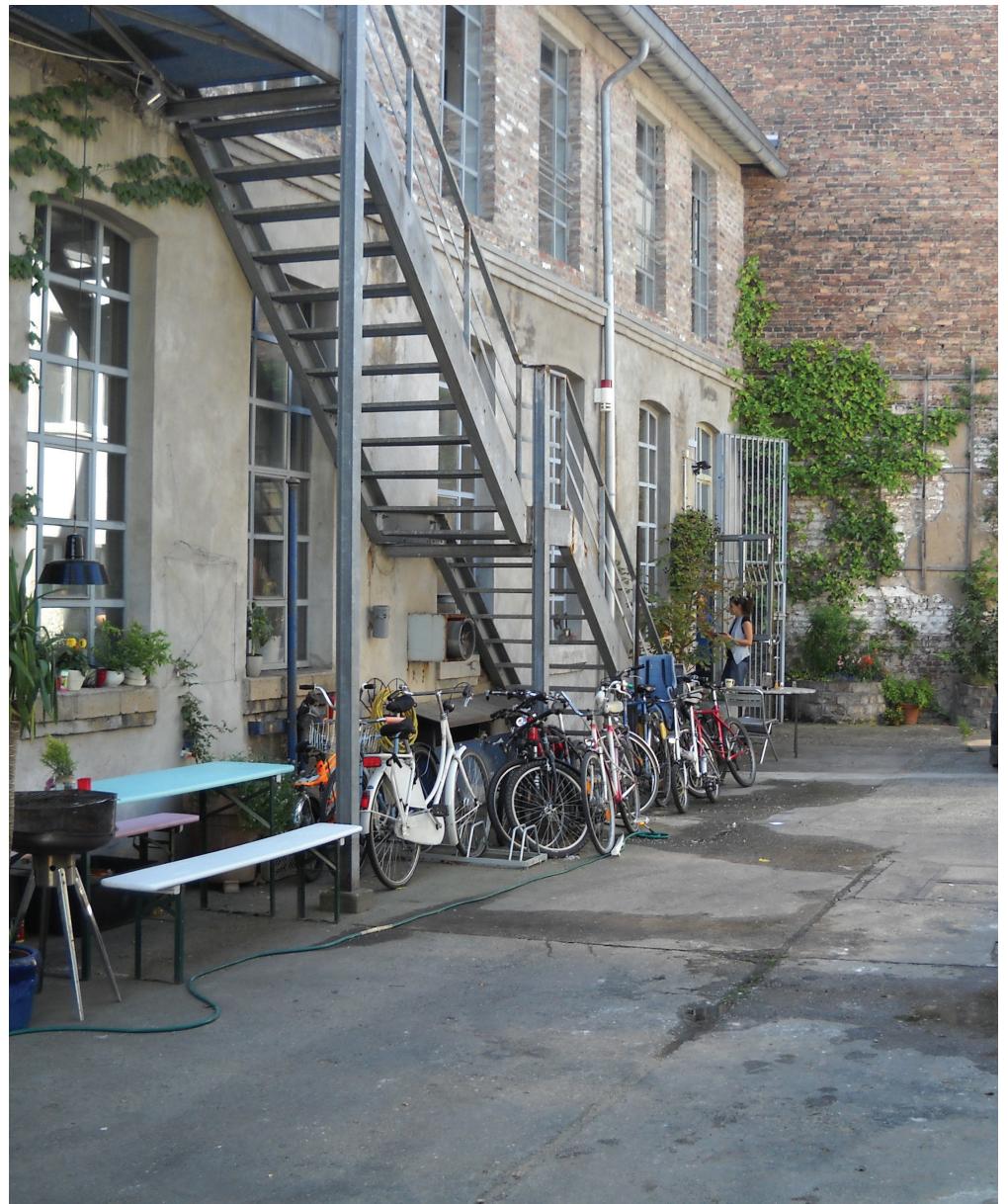
De ouderen en de babyboomgeneratie zijn relatief welvarend. Naast een hoog inkomen hebben babyboomers vaak ook een groot vermogen. Zo had in 2009 bijna 40 % van de huishoudens in de drie hoogste vermogensgroepen een hoofdkostwinner van 50 tot 65 jaar. In 2009 had 65% van de ouderen een eigen woning.

In Nederland starten mensen traditioneel laag met hun inkomen en groeien dan lang door naar hun top (ca midden veertig). Dat betekent dat de financieringskracht van een jong gezin nog onvoldoende is om zich de woonomgeving te permitteren die het zou ambiëren. Door een gezamenlijke inzet van jonge ouders en opa's en oma's (die juist een overmaat aan financieringsvermogen hebben, afgezet tegen hun behoeftes) kan een gemeenschappelijke woonvorm voor beide een uitkomst bieden, waarbij de één financieel zaken mogelijk maakt voor de ander, en de andere een langdurigere zelfstandigheid garandeert voor de één.

Realiseringss ambitie

Doel van het onderzoek is niet alleen het ontwikkelen van een Familie-Huis, met alle daarmee samenhangende ruimtelijke, sociale, fiscale en zorgvragen. Het is de ambitie om tot realisatie te komen. Hiertoe zullen partijen worden betrokken die kennis inbrengen over gebiedsontwikkeling, lokale zorgpartijen en betrokken gemeenten.

Binnenstedelijk woonhof, Keulen

Onderzoeksaanpak en interdisciplinaire aanpak

Doeel van het onderzoek is kennisontwikkeling en innovatie door cross-sectorale samenwerkings met als einddoel 3 ontwerpen en cases-studies met een hoge realiteitswaarde.

Eerste fase

Het onderzoek wordt verricht in twee fases. De eerste is een brede inventarisatie van de kansen en bedreigingen van Familie-Wonen. Hiertoe is een vragenmatrix opgesteld rond verschillende thema's; Sociaal, Zorglevering en Zorgfinanciering, Zorgorganisatie, Commercieel en Financieel, Bouwkundig en Planologisch Stedenbouwkundig. Beantwoording van deze vragen zal plaatsvinden op zes verschillende locaties. Het doel is om in de breedte te verkennen wat de kansen zijn voor Familie-wonen in verschillende stedenbouwkundige omstandigheden.

Tweede fase

In de tweede fase zullen drie van de zes locaties worden uitgewerkt naar het niveau van haalbaarheid. Hoe zien de woningen er op de gekozen locaties eruit? Hoe sluit dit aan op de zorgomgeving? Hoe bereik je toekomstige bewoners? Het onderzoeksteam waarmee we deze studie willen verrichten is redelijk omvangrijk. De reden is dat we in de tweede fase rond de verschillende locaties expertise van de plek willen kunnen inzetten. We willen graag de grondeigenaren betrekken bij het onderzoek. Zo ontstaan deelstudies op een plek binnen het grotere onderzoek en worden de realisatiekansen vergroot.

Bewonersgroepen of belangstellendenpanels

Bij aanvang van de tweede fase zullen we rond de gekozen locaties proberen bewonersgroepen of belangstellendenpanels te verzamelen. Op basis van typologische verkenningen van een bepaalde woonvorm zal met potentiele bewoners worden gekeken hoe zij zich hun ideale woonvorm voor Familie-wonen voorstellen. Het communicatietraject met de doelgroep start dus vroeg in het traject.

Het doel is het verkrijgen van gebruikerskennis over de collectieven, woonwensen en budgetten. Dit kan middels gesprekken met een of twee belangstellendenpanels per type locatie. Deze kunnen bestaan uit:

- potentiele kopers of bewoners uit het gebied
- ervaringsdeskundigen van bestaande woongroepen (bijv Hof van Heden, Hoogvliet)
- belangstellenden uit ons eigen netwerk

Voor de locatie Rotterdam is het van belang is te kijken naar andere groepen dan het eigen sociale netwerk, bijvoorbeeld migranten.

Appartementengebouw voor gezinnen in Berlijn, waarbij zowel de gang als de achteringang samenvallen tot informele routing.

Onderzoeksteam

Team

Startpunt van het denken is niet de zorgvraag, maar een samenlevingsvraag waarin de zorg op een natuurlijke en vanzelfsprekende manier kan worden verleend. Om tot een ontwerp en ontwikkeling van een Familie-Huis te komen is kennis nodig van de volgende disciplines en partijen:

Stedenbouw

Juurlink + Geluk, Stedenbouw en Landschap, Cor Geluk

Hoe is het familiehuis gelegen ten opzichte van de stad? Op welk ruimtelijk netwerk sluit het aan? Hoe zijn de woningen ten opzichte van elkaar gelegen? Wat is de betekenis van de tussenruimte? Wat zijn kansrijke ontwikkellocaties?

Architectuur

Van Bergen Kolpa Architecten, Evert Kolpa

Juli Architecten, Pim van der Ven

Hoe zien de woningen eruit in een urbane, sub-urbane en rurale setting eruit? Hoe ontwerp je flexibiliteit? Hoe ontwerp je collectiviteit? Op welke wijze past het Familie-Huis in transformatie en hergebruik van bestaande gebouwen? Krijgt het Familie-Huis de schaal tussen een gezinswoning en seriematige woningbouw?

Sociologie

Socioloog en stedelijk onderzoeker, Ivan Nio

Wanneer ontstaan groepsgrootten die een meerwaarde opleveren in een buurtschap van Familie-Huizen? En wat is privaat en wat is collectief? Hoe richt je een gemeenschap in? Hoe zet je bewonersgroepen op? Wat zijn relevante buitenlandse voorbeelden?

Zorglevering en financiering

Kenniscentrum WMO + Haute Equipe Partners in Public, Frans Lustermans

Wat zijn aannemelijke zorgscenario's? Welke eisen stelt dit aan de woning? Hoe kun je de zorgvraag omdenken? Hoe ziet het lokale zorglandschap eruit? Hoe past de zorgfinanciering op Familie-Wonen?

Zorgorganisatie

Incluzio (Onderdeel van Facilicom), Peter de Visser

In welke zorgvraag of aanbieding zou je Familie-Wonen kunnen positioneren? Welke andere organisaties hebben baat bij Familie-Wonen in de verschillende omgevingen? Wat betekent de invloed van andere organisaties op de groepsgrootte? Hoe kan dit aansluiten op bestaande geldstromen?

Marktkennis

Bouwfonds Ontwikkeling, Paul Opstal

Wat is de bestedingsruimte op de verschillende locaties? Welke woningmaat past daarbij? Welke ontwikkelscenario's in tijd zijn denkbaar? Welke financieringsmodellen zijn denkbaar? Hoe kun je de woningen vermarkten?

Inbedding in de omgeving

De volgende partijen zijn nog niet benaderd, maar zullen worden geconsulteerd zodra het onderzoek daarom vraagt:

Locale kennis

Medewerkers van de volgende gemeente worden gevraagd te participeren:

Gemeente Westvoorne, Familie-Wonen in een rurale omgeving

Gemeente Bernisse, Familie-Wonen in een sub-urbane omgeving

Gemeente Rotterdam, Familie-Wonen in een urbane omgeving

Wat zijn geschikte locaties? Zijn er geschikte objecten voor herbestemming? Hoe past dit in gemeentelijke doelstellingen? Wat ambieert de gemeente?

Lokale thuiszorginstelling

Welke thuiszorginstellingen zijn aanwezig.

Hoe zouden zij de woningen positioneren in de gemeente? Vind er clustering plaats van voorzieningen? Welke zorgkansen zien zij in een uitgebreider netwerk?

Communicatie | Toekomstige bewoners en Kennisdeling

Het resultaat van het onderzoek naar het Familie-wonen is een studie op verschillende locaties met een hoge realiteitswaarde. Doel van de communicatie is kennisdeling en kennisvergaring met toekomstige bewoners en deze kennis beschikbaar te stellen aan belangstellende collega's uit de zorg- en vastgoed gerelateerde bedrijven.

Families en bewoners

Om te laten zien dat deze nieuwe trend een aangename woonkwaliteit oplevert zullen er na de eerste fase enkele verbeeldingen worden gemaakt en met het grotere publiek gedeeld. De doelgroep is families en ouderen. Steeds meer is internet de bron van informatie. De communicatie start bij het inrichten van een laagdrempelige website waarop de mogelijkheden worden getoond en de bezoekers worden geïnspireerd. Hier kan men kennis nemen over hoe je als familie kunt samenwonen, wat dit betekent voor de zorgvraag, wie je daarbij kan helpen en hoe je dit kunt realiseren.

Om kennis te ontwikkelen over het ideale Familie-Wonen zullen bewonersgroepen of belangstellendenpanels worden samengesteld per gebiedstype. Zij worden uitgedaagd mee te denken over hoe zij de zorgvraag zouden willen invullen, en wat dit betekent voor hun woonomgeving. In een bijna 1 op 1 situatie vindt communicatie plaats en worden ideeën uitgewisseld. De website ondersteund het debat en geeft betekenis aan zelfzorg en samenredzaamheid.

Zorg- en vastgoedbedrijven

Met als ambitie een nieuwe koploper in het omdenken van de zorg te zijn, hebben we het grotere publiek een boodschap te brengen. Niet langer is een scheiding van jong en oud, van wonen en zorg de trend, maar wonen met je familie en zorgen voor elkaar. Via de website waarmee toekomstige bewoners worden geïnformeerd, kunnen derden kennis nemen van de opgedane ideeën.

Vroegtijdig investeren in communicatie

Omdat een belangrijk deel van de communicatie plaatsvindt in gesprekken met bewoners en via een website de kennis hiervoor wordt gedeeld, betekent dit dat de communicatie al in een vroegtijdig stadium van het onderzoek start. Om dit te realiseren zullen hiervoor relatief veel kosten worden gemaakt (voor bewonersavonden, accommodaties, oproepen doen via lokale kranten, website bouwen en content aanleveren).

De Molen van Rotselaar (BE)

Verbouwd watermolencomplex aan de Dijle. De watermolen werd opnieuw in bedrijf gesteld en levert nu groene stroom ((ecopower). 12 wooneenheden met gemeenschappelijke binnenplaats, tuin & moestuin.

Locatie | Familie-Huis Matrix

Familie - erf | Familie - hof | Familie - huis

Locatie	Eigendom	Situatie	Ligging	Type
Oostvoorne, Landje van Paul		agrarisch	dorps	erf
Oostvoorne, Duinhuis		herbestemming	dorps	huis
Brielle, Vestingzone	Gemeente Brielle	niewbouw	suburbaan	hof
Zuidland, Terpen	Gemeente Bernisse	vrije kavel	suburbaan	erf
Rotterdam, Coolhaven	Gemeente Rotterdam/Era Contour	niewbouw	stedelijk	hof gestapeld
Rotterdam, Woonstad	Gemeente Rotterdam/Woonstad	herbestemming	stedelijk	stadsblok

Fase 1 | Onderzoeksmatrix

Onderzoeksmatrix	Landelijke omgeving		Sub-urbane omgeving		Stedelijke omgeving	
	Duin huis, Oostvoorne	Landje van Paul, Oostvoorne	Vestingzone, Brielle	Terpen, Oostland	Coolhaven, Rotterdam	Woonblok, Woonstad Rotterdam
Sociaal <i>Door: Universiteit van Amsterdam</i> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de balans tussen familieleven en zelfstandigheid? - Wie of wat voor soort mensen willen zo wonen? - Wat verbindt deze mensen met elkaar? - Wat is de ideale groepsomvang? - Hoe verhoudt zo'n groep zich t.o.v. de buurt? - Wat hebben ze collectief? - Hoe vorm je bewonerspanels? 						
Zorglevering en financiering <i>Door: Haute Equipe</i> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe kan het vermogen van ouders worden aangewend? - Hoe kan voorkomen worden dat je je eigen huis moet opeten? - Kan de WMO worden ingezet bij de financiering? - Wat zijn de juridisch planologische consequenties? - Zijn er schaalvoordelen bij clustering van woningen? - Is er sprake van onderlinge ruil van diensten? - Hoe wordt Familie-Wonen een aantrekkelijke partner voor zorgorganisaties? - Welke zorg kan door familie worden verleend? - Welke zorg kan door thuiszorg worden verleend? - Wat is hier bouwkundig voor nodig? 						

Fase 1 | Onderzoeksmatrix

Onderzoeksmatrix	Landelijke omgeving		Sub-urbane omgeving		Stedelijke omgeving	
	Duin huis, Oostvoorne	Landje van Paul, Oostvoorne	Vestingzone, Brielle	Terpen, Oostland	Coolhaven, Rotterdam	Woonblok, Woonstad Rotterdam
Zorgorganisatie <i>Door: Incluzio</i> <ul style="list-style-type: none"> - In welke zorgvraag of aanbieding zou je Familie-Wonen kunnen positioneren? - Welke andere organisaties hebben baat bij Familie-Wonen in de verschillende omgevingen? - Wat betekent de invloed van andere organisaties op de groepsgrote? - Hoe kan dit aansluiten op bestaande geldstromen? - Wat zijn hiervoor geschikte locaties? 						
Commercieel en financieel, landelijk <i>Door: Bouwfonds</i> <ul style="list-style-type: none"> - Welke doelgroepen zijn geïnteresseerd in familiewonen in een landelijke/suburbane omgeving? - Wat is de woninggrote en hoe verandert dit in de tijd? - Wat mag de woning kosten? - Wat zijn de voordelen van het samen kopen (juridisch/notarieel/fiscaal)? - Hoe zit het met overerfbaarheid? - Hoe kan het vermogen van ouders worden aangewend? - Marketing, wat is vanuit verkoopbaarheid een ideale groepsgrote? - Hoe zou je het concept kunnen vermarkten? - Is het concept economisch houdbaar na overlijden van familie? 						

Fase 1 | Onderzoeksmatrix

Onderzoeksmatrix	Landelijke omgeving		Sub-urbane omgeving		Stedelijke omgeving	
	Duin huis, Oostvoorne	Landje van Paul, Oostvoorne	Vestingzone, Brielle	Terpen, Oostland	Coolhaven, Rotterdam	Woonblok, Woonstad Rotterdam
Commercieel en financieel, stedelijk <i>Door: N.t.b.</i> - Welke doelgroepen zijn geïnteresseerd in familiewonen in een stedelijke omgeving? - Wat is de woninggrote en hoe verandert dit in de tijd? - Wat mag de woning kosten? - Marketing, wat is vanuit verkoopbaarheid een ideale groepsgrote? - Hoe zou je het concept kunnen vermarkten?						
Bouwkundig <i>Door: Juli / Van Bergen Kolpa</i> - Hoe kun je Familie-Wonen bouwkundig typologisch vormgeven in de verschillende woonomgevingen? - Hoe vertaal je de typologie naar een ruimtelijk ontwerp? - Hoe kun je flexibiliteit ontwerpen in een bouwkundig volume? - Hoe ziet de overgangsruimte eruit tussen de 1 ^e en 2 ^e generatie? - Hoe speelt domotica hierin een rol? - Zijn de woningen makkelijk aanpasbaar of uitbreidbaar?						
Planologisch stedenbouw <i>Door: Juurlink + Geluk</i> - Hoe kun je Familie-Wonen stedenbouwkundig typologisch vormgeven in de verschillende woonomgevingen? - Hoe vertaal je de typologie naar een ruimtelijk ontwerp? - In welke stedelijke context is dat wenselijk? - Hoe sluit Familie-Wonen aan op de omgeving? - Hoe past het planologisch in de verschillende omgevingen?						

van Bergen Kolpa Architecten

JUURLINK [+] GELUK bv
STEDENBOUW LANDSCHAP

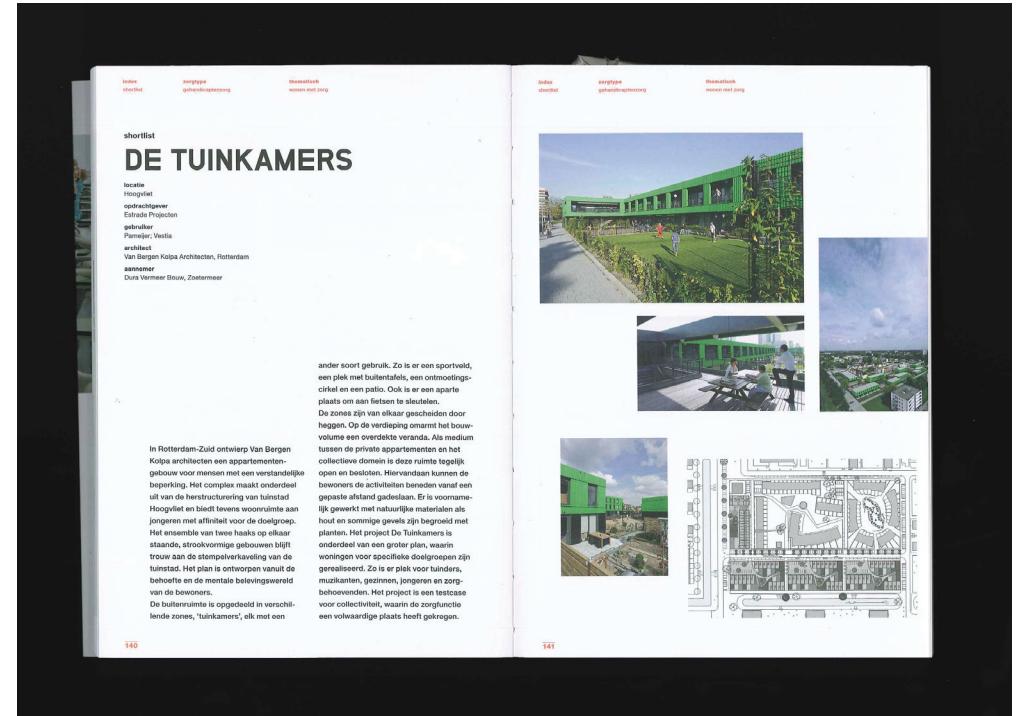
NIO
stedelijk onderzoek

bouwfonds
ontwikkeling

HAUTE EQUIPE
PARTNERS IN PUBLIC

Kenniscentrum
wmo

Zorgwoningen, Pameijer, Van Bergen Kolpa Architecten (Shortlist Hedy D'Anconeprijs 2012). Samen met het project Co-Housing Hoogvliet was dit exemplarisch over hoe wonen en zorg kan sa-mengaan en hoe sociale verbondheid kan worden gestimuleerd met de gebouwde omgeving. Het NAI heeft dit project in haar archieven opgenomen.